

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Liber Qvartvs, De Potestate Romani Pontificis Spirituali

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

hujus tertii capitibus hinc inde ex Augustino adduxit, quia in sedibus propriis infra recurrit, hic intacta manent & reservata ad suum quodque locum, ne fastidiosâ repetitione præscripta brevitatis transfiliatur, Lectorisque animus justo amplius gravetur.

LIBRI QVARTI,
DE
POTESTATE ROMANI PONTIFICIS SPIRITUALI,
CAPUT TERTIUM ET SEPTIMUM,

De
Judicio Ejus Infallibili.

PRætermisso enim Capite primo tanquam proœciali ad secuturam Tractationem, secundo etiam, utpote diversas quatuor de hâc Quæstione Sententias Authorum non unius generis recentente, sine tamen Augustini & aliorum in antiquitate Ecclesiasticâ Doctorem mentione, quod prolixè & singulari ad *Christophorum Favvæum*, Parisiensem Theologum Epistolâ examinavit laudatus supra & mox iterum laudandus Sorbonista *Launojus*, prætermisso, inquam, utroque hoc capite, rectâ tertium adgredimur, non semel sed iteratâ tertium vice Augustini malè à Bellarmino habiti vindicias requirens. Sicut in eo ad opinionem de Judicio Pontificis infallibili explicandam & confirmandam Bellarminus hanc Propositionem: *Summus Pontifex, cum totam docet Ecclesiam, in his, quæ ad Fidem pertinent, nullo errare potest casu.* In hujus Propositionis examine non urgebo prolixius, quod tamen non planè nullius est momenti, Bellarminum infidiosè *toram*, ommissis particularibus, nominasse *Ecclesiam*, ut eò facilius evaderet, erroresque in specie commissos hâc ratione eò promptius defendere posset, quod in sequentibus ab Eo factum est capitibus. Ad ipsam verò dictæ Propositionis confirmationem respicientes, tribus eam Oraculis ex ore Christi protectis fulciri videmus, tanquam fundamento inobili. Videamus, quo jure fulcimentum hoc nobilissimum domui tam ruinosa substituerit Architectus, artis, quam profitetur, si quisquam, omninò ignarus, *Primum* iis nititur verbis, quibus Petrum facere certum voluit Christus, quod pro Eo *oraverit, ut non deficiat Fides Ejus.* Eadem quoque supra citavit Bellarminus, ubi prærogativas Petri adduxit, addens, *Dominum clarissimè iis ostendisse, Petrum fore principem & caput fratrum suorum, sic enim exponere Græcos & Latinos*, adlegatis tamen Theophylacti solùm & Leonis Magni testimoniis contentus. Hic autem ingenuè fatetur, *tribus hunc locum modis exponi solere. Primam expositionem esse quorundam Parisiensium*, quorum duos tantum supra in Secundæ Opinionis explicatione nominavit Bellarminus, *Gerfonem* videlicet & *Almainum*, quibus tamen plures adjunxit *Launojus* loco proximè citato, notanter ibidem monens, esse alios etiam natione Germanos, Gallos, Hispanos, Scotos, quorum sit eadem mens, Sententia & conspiratio ad defendendam hanc Ecclesiam, quam dicit, *Romanam traditionem*, quos pro more testimonium dicentes longâ serie adduxit. Horum de hâc promissione Petro factâ Sententiam esse dicit Bellarminus, quod *Dominus hic oraverit pro Ecclesia universali, sive pro Petro, ut Ecclesia totius figuram gerente.* Et hanc expositionem juxta mentem Expositorum intellectam Bellarminus dicit esse falsam, ob rationes hic non examinandas. *Secundam Expositionem esse quorundam hoc tempore viventium & decentium, Dominum orasse hoc loco pro Perseverantiâ solius Petri in gratiâ Dei usque ad finem.* Huic etiam Expositioni aliqua opponit, alibi melius, quam hic ex Instituti ratione ponderanda. *Tertiam* subjungit Sententiam Bellarminus, quam dicit veram, quod *nimirum Dominus duo privilegia Petro impetraverit. Vnum, ut ipse nunquam posset veram amittere Fidem, quantumvis tentaretur à Diabolo; alterum, ut ipse tanquam Pontifex non posset unquam dicere aliquid contra Fidem, sive, ut in Sede Ejus nunquam inveniretur, qui doceret contra veram Fidem.* Quem verò ad modum Bellarminus de posteriori hoc Privilegio audenter pronuntiat, *illud sine dubio mansisse ad posteros sive Successores*, iis tamen munitus testimoniis, quæ fortiter Bellarmino ut plurimum minus sincerè agenti ereptum ivit laudatissimus Sorbonista *Launojus*, peculiari ad Jacobum Bevilacqua-

Tom. III.
Epist. ult.

pag. 50.
1699.

M

Pari-

- Tom. V.
Epist. 6. Parisiensem quoque Theologum Epistolâ ita de priori dubitanter valde scripsit, *id forsasse ad posteros & Successores non manavisse*. Et tamen ad posterioris Privilegii, quod majoris momenti est, confirmationem nihil ex Augustino subsidii habere potuit; sed ad prioris tantum, cuius non adeo magnus in hac Quæstione est respectus. Quamvis de hoc etiam Augustini testimonio, & quæ eidem Bellarminus ex *Chrysofomo & Theophylacta*.
- Tom. III.
Epist. ult.
Pag. 135. *Et alia adjungit, idem Launojus in genere monuerit, ea sublestiori fide à Bellarmino esse adducta, cum Patres illi Lucæ locum aliter accipiant, quam in Bellarmini opinione accipiendus sit; de privilegio nimirum accipientes, quo Petrus quamlibet à Sathana tentatus non posset veram amittere fidem, id quod ad Petri duntaxat personam pertineat*. Accedit, quod idem iterum
- Tom. IV.
Epist. 4.
P. 72. seqq. *Launojus alibi ob id ipsum non sine causâ castigandum censuit Iansenium Iprensensem quod in ejusdem Oraculi Explicatione ad Leonis Magni & Bernhards consensum malè provocans ab Augustini Sententiâ abierit, quem se toties legisse profiteatur, sex diversa ex Augustini Scriptis colligendo testimonia, & inter ea illud quoque, quod Bellarminus priori adscripsit Privilegio, undè constat, tantum Petri personam attingere hanc Promissionem. Pertinent huc quoque Testimonia duorum Augustini tempore celeberrimorum Conciliorum, *Carthagenensis & Milevitani*, quorum ipse Augustinus pars magna fuit, & scriptæ eorum nomine ad Innocentium, hujus nominis primum, tunc Pontificem Romanum Epistolâ inter Augustini Epistolas, ut supra etiam monui, leguntur, tanquam Augustini manu & Stylo scriptæ, in quibus eundem hujus Oraculi sensum videmus expressum, & Innocentio Pontifice in subjunctis ad utrumque responsis adprobatum, id quod Launojus citatis ibidem verbis ad oculum demonstrat, exque abundantius in super addit,*
- pag. 77. *si etiam Evangelicæ hujus periodi una pars ab altera esset separanda, & in posteriori aliud, quam in priori, intelligendum esset Privilegium, Augustinum pro more suo id non ad Petrum duntaxat vel Successores Ejus flexisse, sed ad Ecclesiam, cuius figuram Petrus gesserit, quod duobus iterum ex Augustino testimoniis verbatenus comprobatur, hic non prolixè exscribendis, cum ibi tutius legantur, hicque omnis vitanda sit prolixitas, præmissis cum sæpius eadem ex occasione & conjunctim exhibeat & iteratò inculcet Launojus, nominatim quom in eâ ad Carolum Magistrum, Parisiensem itidem Theologum, Epistolâ, quam in quintâ earum parte primam esse voluit, in quâ prolixissimè & pluribus Augustini testimoniis id solum ivit demonstratum, hunc augustissimum Doctorem in variis, quas de Religione scripsit, Controversiis non alium supremum vel ultimum agnoscere iudicem, quam Episcoporum Concilium, & plenarii, quod sæpe vocat, Concilii Sententiâ cujuscunque Episcopi etiam Romani Sententiâ eum antepone. Adde laudatam paulò ante ex eodem Tomo Epistolam, numero Sextam, ubi eadem eadem serie exhibentur, inter alia plura primæ Classis Patrum & Tractatorum Ecclesiasticorum testimonia, qui tradunt, orasse Christum, ut Petrus veram Fidem amitteret nunquam, quantumvis tentaretur à Diabolo, sed in eâ & Dei gratia tum demum perseveraret. Optime monet ibidem Launojus, Bellarminum dicendo, secundam hujus Oraculi Expositionem esse quorundam hoc tempore viventium, eamque pluribus argumentis refellendo, dissimulasse, esse eam antiquiorum Ecclesiæ Patrum, eamque per traditionem venisse ad illud tempus, quo Bellarminus scribebat, cum præter laudata duo Concilia Patres atque Tractatores Ecclesiastici septem & triginta in illâ Classe numerentur, nominatim, *Tertullianus, Cyprianus, Hilarius, Basilus, Ambrosius, Chrysofomus, Palladius, Innocentius Papa, Augustinus*, Author anonymus Quæstionum ex Novo Testamento apud eundem Augustinum, *Cyrillus Alexandrinus, Leo Magnus, Prosper Aquitanicus*, quem Bellarminus pro se citaverat, *Theodoretus, Beda, Theophylactus Oecumenius, Euthymius, Damianus, Drogo Ostiensis Episcopus & Cardinalis, Lombardus, Innocentius* numero tertius, *Hugo Cardinalis, Albertus M. Thomas, Bonaventura, Author Glossæ Interlinearis, Lyranus, Occamus, Carthusianus, Cajetanus, Major, Arbreus, Benedictus, Gagnanus, Bannes, Maldonatus, Bellarmini æqualis & Socius, omnes & singuli Expositionis, quam Augustinus tenet, testes jurati & veritatis Evangelicæ ingenii confessores & professores, quos omnes cum præmissis eorum testimoniis iteratò laudasset Launojus, bene addidit, nescire se, an pejori fide tractari poterit Expositio hac secunda, quam à Bellarmino fuerit tractata, dum aequalibus Theologis quibusdam suis adscripsit Expositionem, quæ per ætates singulas fuerat celebrata. Sed & cætera legi hic merentur, quæ circa tertiam laudatam sæpius oraculi Expositionem, quam Bellarminus veram esse dicit, & ad cuius partem priorem, cum duplex in eâ statuat Privilegium, Augustini etiam auctoritate utitur vel potius abutitur, observavit ibidem Launojus. Nimirum primò Bellarminum nulli planè Authori hanc Expositionem tertiam conjunctim sumtam tribuere, ex quo**

quo rectè colligatur, Expositionem hanc esse novam, eamque alium à Bellarmino architectum non habere. *Deinde*, Bellarminum hanc Expositionem, quæ nova est, dicere veram; cæteras, quæ antiquiores sunt, repudiare ut falsas, contra omnem Theologiæ docendam methodum & rationem. *Tertio*, priorem Expositionis tertiæ partem esse Expositionem secundam, eamque iis tribuere Bellarminum, qui suo tempore vivebant, & tamen partem tertiæ Expositionis priorem adscribere Eum Augustino & cæteris supra laudatis, eoque ipso Bellarminum vel pugnare secum, vel credere, Augustinum & cæteros Patres vixisse suo tempore, atque sic Eum proposito dilemmate concludi, & quocumque se vertat, incommodum ferre, id est vel dextro vel sinistro ferri cornu. *Quarto*, in secundâ Expositione relatâ dolum esse malum, quem detegere oporteat ac disfluere, videlicet, constare, extitisse Bellarmini tempore, qui Lucæ locum ita sint interpretati: Sed illos Interpretationem suam testimoniis Patrum, inprimis Augustini munivisse; quod Bellarminus dolo non bono reticuerit & dissimulaverit, id quod Dominici Bannis in hujus Oraculi Explicatione ad Augustini quoque auctoritatem provocantis exemplo comprobatur. *Quinto*, Bellarminum sic suam Expositionem tertiam ex duobus adornare Privilegiis, quasi Patres, quorum testimonia recenser, sic inter se de industria convenerint, ut alii verba Lucæ de priori Privilegio, alii autem de posteriori intelligerent; egregio scilicet invento, cujus operâ Bellarminus Patres memoratos cujuscumque Verborum Lucæ interpretationis fautores & adstipulatores reddere non vereatur, quem in modum ex testimoniis Patrum mapalia facere absurdum fit in Theologicis & periculosum. *Sexto*, Bellarminum scribendo, *Augustinum & cæteros Patres laudatos, licet aliter non meminerint Privilegii, illud tamen non negare, neque negare posse, nisi velint plurimis Patribus aliis contradicere*; perindè hæc scribere ac si plures alii Patres de posteriori Privilegio Lucæ Verba exposuissent, cum tamen ante Augustinum in specie nullus reperiat Ecclesiasticus Tractator, qui Verba Lucæ de tali Privilegio intellexerit, neque Bellarminum vel unum attulisse vel adferre potuisse, qui ita intellexerit, tantum abesse, ut plures alios adferre potuerit, quibus voluerit contradicere Augustinus. *Septimo*, Bellarminum lemma suum aliter proponere, aliter posterius Privilegium: In lemmate tunc tantum non errare posse Pontificem Romanum, *cum Ecclesiam totam docet in his, quæ ad Fidem pertinent*; quo pacto errare posset, salvo non errandi privilegio, cum vel Orientalem, vel Occidentalem tantum vel Romanam tantum Ecclesiam, cujus proprius est Episcopus, doceret; In proposito autem Privilegio Bellarminum reticere illud, *cum Ecclesiam totam docet*, atque ita longè minus definitum esse Privilegium, quam lemma, nisi per hæc verba, *ut ipse tanquam Pontifex*, velit æqualiter defini. Quorsum hæc? Scilicet ut adducendo non nullorum Pontificum & Patrum testimonia, quæ clarè proposito lemmati nullatenus respondent, proposito minus clarè Privilegio saltem in speciem responderent, incautus Lector circumveniretur, & probationes, quæ non sunt idoneæ, ac fallaciam accidentis includunt, facilius admitteret. Quæ addi possunt suspitioni non iniquæ, cujus sub initium Controversiæ hujus facta est mentio. Plura hujus generis circa Bellarmini methodum à *Launojo* observata lubens prætereo, ne pagina exscribendo solum impleatur, cum ex adductis sufficienter manifestum cuius orthodoxæ Veritatis & Sinceritatis Theologicæ studio esse possit, quam minus candidè Bellarminus in re tam gravi, & à quâ omnium Fidei Controversiarum decisio pendet, fuerit versatus, nominatim, quod inprimis ad institutum præfens pertinet, quam malè cum Augustino egerit, Eum ad suas pertrahere volens partes, cum tamen augustissimus Doctor nihil minus scripserit, quam quod scripserit Eum Lectori persuadere omnibus modis, sed in Theologiâ illicitis, est conatus.

Neque feliciter aut sincerius egit, ubi secundum pro Judicio Romani Pontificis infallibili testimonium ex Augustino & aliis Patribus tractavit, quo Christus super Petram ædificare se velle Ecclesiam promisit, *adversus quam Inferorum porta non sinit prevalitur* Matth. 16 *ra*, id quod supra ad decimum primi de Romano Pontifice Libri caput ex eo ipso Augustini testimonio est demonstratum, quod iteratâ vice in Scenam produxit Bellarminus, aliaque insuper fuere adjecta, quæ rem hanc facilè confectam dare potuerunt. Eadem ferè contra Bellarminum producta legas à *Launojo* in laudatâ ad Carolum Magistrum Epistolâ, quæ tota in eo occupatur, ut Augustissimum hunc Doctorem sibi, id est, orthodoxæ restituat Veritati, Eumque ab omni pravâ detorsione liberet. Quorsum referri debet alia ad *Guilielmu Voellam*, Parisiensem etiam Theologum Epistola, in quâ prolixissimè ex Patribus, & in specie Augustino etiam de hæc Ecclesiæ Petrâ invincibili

contra Bellarminum agit, id in genere monens, *Bellarminum, cum de loco B. Lucae argumentatur, trium illius Expositionum, etsi admodum negligenter, fecisse mentionem, sed cum de hoc B. Matthæi loco suam in Sententiam disputat, perinde id facere, ac si Patres omnes illum uno atque eodem modo interpretarentur, quod à Vero planè abhorreat.* Et in hujus gratiam, ut Bellarmini defectum suppleat, quatuor Patrum in hunc Matthæi locum Explicationes recenset, divisas in quatuor diverlas classes: quarum *prima* est eorum, qui Ecclesiam super Petrum; *secunda*, qui super Apostolos & Eorum Successores; *tertia*, qui super Fidem, quam petrus est confessus; *quarta* qui super Christum docent esse ædificatam: in quarum Expositionum compositione & conciliatione, sicut fatetur Launojus *non-nullos Patres in Expositionibus diversis, ita de Augustino in primis ingenuè agnoscit, Eum in singulis occurrere, ita tamen, ut ab Authoribus primæ Expositionis recedat non nihil, & aliis recedendi copiam faciat, atque ita ad Authores cæterarum trium Expositionum familiarius accedat, & in expositione quidem secundâ cum hæreat, verbis quibusdam suis iter sibi ad duas posteriores munit, inque iis se proprio lumine contineat ac omnem obscuritatem dispellat.* Ubi id in primis porò notandum venit, quod idem Launojus ibidem optimè observavit, illa duo Augustini testimonia, quæ supra ex ultimo in Johannem Tractatu, & Sermonem tertio post decimum de Verbis Domini citata leguntur, & quæ Launojus quartæ Testimoniorum classi inseruit, eò majoris esse momenti & in hoc puncto authoritatis, quia utrumque Augustini Scriptum ab authore post retractationum libros, vel librorum retractationem esse editum ex eo non levis sit conjectura, quod Augustinus utriusque nullam vel in primo vel secundo dictarum retractationum libro fecerit mentionem, id quod hic non sine ratione ad causæ bonitatem confirmandam attenditur. Ex superabundanti iterum potest accedere, quod Launojus idem præter Examen illius ex Augustino testimonii, ad quod Bellarminus in specie circa hujus Oraculi de Petri Ecclesie expositionem provocat, cuius sensum loco jam supra citato indicavimus, in cæterorum quoque Patrum testimoniis ponderandis, quibus hæc in re Bellarminus iterum more suo non laudabili abusus est, ostendit, *Eum in citatione eorundem adhibuisse malam fidem, in specie Origenem & Cyrillum Alexandrinum falsò laudare; Chrysostomo Scripturæ expositionem ad fingere, & quæ Chrysostomus soli Deo tribuit, Pontifici Romano tribuere, & ne videatur tribuere, propria ejus verba non recensere; Theodoretum laudare ut Scripturæ quæ de agitur, interpretem, quo in loco nullam interpretatur Scripturam, & quæ ex eo refert, in alienum ab Authoris mente & ætate Sensum detorquere; Hieronymum præterea & Augustinum verè quidem citare, sed quæ certa fuerit Illorum mens & intentio, in variis, quos ediderunt Commentariis non disquirere, veritum fortassis, ne inveniat, quod cæteris omnibus occultum esse veller; Gelasium insuper adducere ut Scripturæ Explicatorem, etiam si Scripturam non explicet, & quæ ex eo commemorat, probandæ Adfertioni esse inutilia, & ibi consuetâ fraude Sedem Apostolicam cum præfule Apostolico confundere; Gregorium tandem magnum adlegare ut Explanatorem Scripturæ, quam non explanat, Eiusque textum corrumpere, ut videatur dicere, quod non dicit. Hæc omnia ibidem prolixissimè & planissimè Launojus deducit, unde ingenua minus sinceritas, candorque minimè candidus Bellarmini in citandis Doctorum Ecclesie testimoniis manifestissima redditur, eò notabilior, quod ab homine aliàs Romanensibus Sacris addicto hæc falsi crimina orbi verè Catholico fuerunt exhibita, qui ibidem tertium quoque pro Judicio Romani Pontificis infallibili testimonium à Bellarmino adhibitum ex Augustino ostendit impertinens esse, neque id bonâ fide expositum, quod & supra ad caput decimum & quartum libri de Romano Pontifice primi ex parte, & quantum satis tum esse potuit, Lectori Veritatis studio fuit ostensum.*

Nunc, quia Bellarminus in tertij pro infallibili hoc Judicio testimonii, quod curam ovium Petro tribus iteratis vicibus à Christo commendatam sistit, tractatione, ad illos Patres Eorumque authoritatem provocat, quos loco jam citato adduxerat, interque eos Augustinus quoque comparat, præter vindicata ibi hujus augusti Doctoris loca, juvat nunc adjicere, quod Launojus in ad Raimundum Formentinum Epistolâ contra Bellarminum ex Tractatu Ejus septimo & quadragesimo in Johannem suppeditat: *Christus Petro, quem facere volebat bonum Pastorem, non in ipso Petro, sed in corpore suo ait: Petre amas me, pascere oves meas.* Et post aliqua: *Christus quod Pastor est, dedit & membris suis; nam & Petrus est Pastor, & Paulus est pastor, & cæteri Apostoli sunt pastores, & boni Episcopi sunt pastores.* Accedant alia ejusdem augustissimi Doctoris testimonia,

Joh. 21.

Tom. V.
Epist. 8.
pag. 22.

monia, quæ idem iterum *Launojus* in laudatâ non semel ad *Carolus* Magistrum Epistolâ verè Augustinianâ collegit, ad Oraculum hoc *Bellarmino* cum aliis eripiendum, suoque intellectui genuino restituendum. Ita autem de eo *Augustinus*: *Christus* de Pasto-
Petrus, cui oves commendarit, quasi alter alteri, unum facere volebat secum, ut sic Ei oves
 commendarit, ut esset ille caput, ille figuram corporis portaret, id est, Ecclesia. Et alibi: *Do-* cap. 13.
minus commendarit nobis oves suas, quia *Petro* commendarit, si tamen ex aliqua par- Sermon. 106.
 te, vel extremâ dignissimus, pulverem vestigiorum *Petri* calcare. Et iterum: *Petrus* de divers.
 inter Discipulos non solus meruit pascere *Dominicæ* oves, sed quando *Christus* ad unum Sermon. 108.
 loquitur, unitas commendatur; & *Petro* primitus, quia *Petrus* in Apostolis est primus. de divers.
 Et iterum alibi: Ad *Petrus* quedam dicuntur, que ad Eum proprie videntur in Psalm.
 pertinere, nec tamen illustrem habent intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus 108. mox
 ille agnoscitur in figurâ gestasse personam, propter Primatum, quem in Discipulis habuit, ab init.
 sicut est, Tibi dabo Claves Regni Cælorum, & si quæ hujusmodi, ubi addit notanter *Launojus*,
 ut sine dubio est illud, *Pasce oves meas*. Non quidem unius ejusdemque momenti
 & autoritatis sunt hæc *Augustini* testimonia à *Launojo* adducta, cum fortè non de-
 esset, quod ad ea posset excipi, si rigidum aliquod examen sustinere cogerentur; è qui-
 bus tamen collectim consideratis adparet, *Augustinum* & cum Eo alios quoque Patres
 id infallibile iudicium in Romano Pontifice tanquam *Petri* Successore nullatenus agno-
 visse, quod *Bellarminus* & Eius exemplo alii plures, quos *Launojus* non semel *Aulæ*
 Romanensis adfentatores vocat, vi etiam variisque artibus illicitis exculpere & ex-
 torquere conantur, ingenuè id præter laudatum sapius *Launojum* aliis etiam fatentibus,
 quibus vis manifesta Veritatis non semel manifesta Confessionis testimonia expres-
 sit. Cætera duo fundamenta, quæ *Bellarminus* post hæc infallibili Pontificis Ro-
 mani iudicio subternit, illud in primis, quod ex Veteri Testamento tanquam figurâ *Novi*
 de Rationali, aliâ pectorali, Pontificis Summi adducit, quia nullum ab *Augustini*
 autoritate habent subsidium, meritò hic prætermittuntur, hoc tantum observato,
 quod *Novarinus* in *Mose* expenso ad hoc ipsum de pectorali Pontificis Summi Ora-
 culum notavit: Veteris Legis Sacerdos nuda filiorum *Israel* nomina portabat in humeris; Cof. Buxt.
 Christus Pastor verus ovem deperditam humeris imposuit suis. Sic rem pius Author expendebat. Exerc. po-
 bat: Sacerdotem veteris Legis nomina solum super humeros & pectus jubet portare *Doninus*, ster. num.
 nova verò Legis & Gratiæ Pastor *Christus* reipsâ ovem super humeros portat. III. cap. 6.
 En sum-
 mum Sacerdotem typum non Pontificis Romani, sed *Christi* Pastoris Summi, sub quo
 Pastores cæteri omnes!

Postquam verò *Bellarminus* prolixè ad demonstrandum infallibile Romani Pon-
 tificis iudicium pugnavit, conquisitis omni ex loco rationibus & argumentis, qui-
 bus exhibitam à se Propositionem Lectori faceret probatam, præter duas Proposi-
 tiones alias, de Romanensi Ecclesiâ particulari & Decretis morum, hanc quoque quar-
 tam sistens, quâ statuit, Probabile esse pieque credi posse, summum Pontificem
 non solum ut Pontificem errare non posse, sed etiam ut personam particula-
 rem non posse hereticum esse, falsum aliquid contra fidem pertinaciter credendo;
 quia non nescivit, à hæreticis non solum, quos vocat, sed & aliis quibusdam
 Romanæ Sedi adscriptis in dubium vocari & pluribus modis impugnari, idè præterire
 non potuit, quin Rationes eorum in contrarium adduceret, adque eas respondere
 pro viribus conaretur. In tertiâ earum dum *Augustini* occurrit mentio, aliquid de eâ
 dicendum erit, ut videamus, an satis eidem ex assè fecerit *Bellarminus*, qui eam se-
 quentibus exhibet verbis: Si infallibile esset Pontificis de fide iudicium, essent hæretici,
 vel saltem pernicioso errore tenerentur & graviter peccarent, qui pertinaciter contra defi-
 nitionem Pontificis aliquid adsererent. At hoc est falsum. Nam *Cyprianus* pertinaciter
 resistit Pontifici *Stephano* definienti, hæreticos non rebaptizandos, ut patet ex Epistolâ ejus-
 dem *Cypriani* ad *Pompejum*, & tamen non solum non fuit hæreticus, sed neque mortaliter pecca-
 vit. Nam mortalia peccata non delentur, nisi per Pœnitentiam, etiamsi quis pro fide mô-
 rriatur; & tamen Ecclesia *Cyprianum* colit ut Sanctum, qui non videtur unquam resi-
 pisse ab illo errore suo. Confirmatur ex *Augustino*, non semel scribente, Ecclesias nutasse Lib. I. de
 de illâ Quæstione, ac potuisse *Cyprianum* & alios salvâ charitate dissentire inter se, donec non Bap. c. 18.
 accessit generalis Concilii definitio. Ego non putavit *Augustinus*, indubitatum esse Romani & alibi.
 Pontificis iudicium. Quid in hujus objectionis propositione posset jure desiderari, Le-
 ctor orthodoxus me quam non monente videt. Videamus nunc breviter, quomo-
 do Bel-

do Bellarminus in omnes se vertat partes, ut Pontificis auctoritatem indubiam ostendat, ac Augustinum in suas etiam partes trahat. Variè id agit, & ita quidem, ut non raro sibi met ipsi contradicat & scribat, quod ex prolixiori responso patebit. Dicit, Cyprianum non quidem fuisse hæreticum, tum, quia nec modo censetur manifestè hæretici, (NB.) qui Pontificem errare posse dicunt; tum etiam, quia sine dubio Stephanus Papa non definiuit tanquam de fide, hæreticos non rebaptizandos, licet non rebaptizari iusserit, ut ex eo patet, quod non excommunicavit Cyprianum & alios contrarium sentientes, sicut etiam è contrario Cyprianus in Concilio octoginta Episcoporum definiuit, hæreticos rebaptizandos, noluit tamen hoc haberi tanquam de fide, disertè protestans, non propter ea velle se ab iis separare, qui contrarium sentiebant. Neque his repugnat, quod, ut scribit post Eusebium Augustinus, non solum imperavit Stephanus Papa, ne rebaptizarentur ab hæreticis baptizati, sed etiam censuit excommunicandos, qui non obedirent. Nam etsi censuit excommunicandos, qui non obedirent, illud tamen aliud nihil fuit, quam comminatio; constat enim ex Vincentio Lyrinensi & Augustino, conjunctos semper fuisse Stephanum & Cyprianum. Pergit Bellarminus: Et per hoc respondetur etiam ad confirmationem. Fuit enim post Pontificis definitionem adhuc liberum aliter sentire, ut Augustinus dicit, quia Pontifex noluit rem ipsam facere de fide sine generali Concilio, sed solum voluit interim servari antiquam consuetudinem. An autem Cyprianus peccaverit mortaliter, Pontifici non obediendo, non est omnino certum. Nam ex unâ parte non videtur mortaliter peccasse, quia non peccavit, nisi ex ignorantia; putavit enim Pontificem perniciosè errare, & stante illâ opinione tenebatur Ei non obedire, quia non debebat contra Conscientiam agere. Ignorantia autem Cypriani non videtur fuisse crassa, neque adfectata, sed probabilis, & proinde excusans à mortali peccato; ipse enim sciebat, Pontificem non definiuisse tanquam de fide, & simul videbat, secum sentire Concilium octoginta Episcoporum. Quocirca Augustinus clarè docet, Cyprianum venialiter solum peccasse & salvâ charitate, & ideo falce Martyrii facile purgatum, ac fuisse hoc. Ejus peccatum quasi ne unum in candore Sanctæ animæ, quem ubera Charitatis contegebant. Ex altera tamen parte videtur peccasse mortaliter, cum præcepto Apostoli expresse non paruerit, & sine modo Pontificem rectè sentientem vexaverit. Nam etsi Stephanus non definiuit illam rem, tanquã de fide, serio tamen præcepit, ut non rebaptizarentur hæretici, ut Cyprianus ipse in Epistola ad Pompejum citatâ faceret, cui mandato Cyprianus parere debuit, & suum judicium judicio Superioris sui subijcere, & saltem debuit non proferre verba contumeliosa, qualia ibi contra Stephanum protulit, Eum vocans superbum; im-peritum, coeca ac prava mentis &c. Ideo Augustinus aliter Cyprianum defendere conatur, adserens, vel non esse ista Cypriani Scripta, ubi hæc inveniuntur, vel Eum postea pœnituisse erroris, & mutasse Sententiam ante mortem, licet retractatio non inveniatur. Prolixissimè hæc Bellarminus, in quibus, ut jam monui, non semel sibi met ipsi contradicit & scribit, iis etiam hic & ibi nititur absurdè etiã hypothesebus, quæ longâ adhuc demonstratione opus habent ante, quàm pro fundamento queant adsumi. Ipsam quod attinet Quæstionem Anabaptisticam, tempore Cypriani & Stephani primùm, post inter Augustinum & Donatistas acriter agitatam, aliquoties jam occasione per Bellarminum oblata actum est de eâ, quin & in posterum adhuc eodem duce occurrit. Nunc non repetitis, quæ circa ejus momentum alibi fuerunt observata, nec ptolixè examinatis, quæ in hoc Bellarmini responso censuram merentur, ea iterum lubet notare, quæ Sorbonista Launojus partim de ipso Controversiæ statu, partim de Augustini circa contrarias & contradictorias Cypriani & Stephani opiniones Sententiã monendum duxit. Et pro hujus quidem fundamento ea posuit Augustini verba, quæ supra jam, ubi de Monarchico Regimine ageretur, locum habuerunt, hic omnino reponenda, ut Launoji observatio eò melius intelligatur. Ita autem augustissimus hic Doctor, & eo quidem in loco, undè Bellarminus etiam suæ causæ quæsivit subsidium: Duo erant eminentissimarum Ecclesiarum, Romane scilicet & Carthagenensis Episcopi, Stephanus & Cyprianus, ambo in unitate Catholicâ constituti, quorum (unus) Stephanus Baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat, & hoc facientibus graviter succensebat; (alter) autem Cyprianus in hæresi vel Schismate baptizatos, tanquam non habentes Baptismum Christi, baptizandos in Ecclesiâ Catholicâ existimabat. Notat Launojus ex his Augustini verbis, Stephanum in nullo iterandum esse Baptismum definiuisse, & aliquid definiuisse novi; Cyprianum verò in omnibus iterandum definiuisse. Utriusque excessum Arelatenis Concilii Patres correxisse hoc Canone: De Afris (non Arianis, ut Canonem hunc ex pervertutis Codi-

NB.

de unico
Bapt. c. 14.

L. cit.

Ibid.

Epist. 48.
ad Vincent.Tom. III.
Epist. ult.
pag. 140.lib. de unico
Bapt.
cap. 14.

Codicibus corrigit, quia *Gratiani Jus Canonicum* notas scripsit) qui propria lege utuntur, ut rebaptizent, placuit, ut si ad Ecclesiam aliquis de heresi venerit, eum interrogent Symbolum, & si perviderint, eum in Patre, Filio & Spiritu Sancto esse baptizatum, manus ei imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum; quod si interrogatus non responderit hanc Trinitatem, baptizetur. Athæretici erant quamplures, addit *Launojus*, qui in Patre, Filio & Spiritu Sancto non baptizabant, ut constat ex illorum formis baptizandi, quas *Irenæus* refert; & eam ob causam graviter *Cyprianus* Stephanum insectatur, qui Marcionis Baptismum admittebat; Quo fit, ut *Arelatensis Concilii* Patres Stephanum tacite configant. Legati Papæ *Silvestri* interfuerunt Concilio, non restiterunt, sed consenserunt. *Stephanus* ergo cum aliquid novi definiit, nec ullum excepit hæreticorum Baptismum, ut *Augustinus* scribit, erravit, quomodo *Bellarminus* Pontificem Romanum errare posse tantum negat, quia negare instituit. Quoad *Augustini* porrò de hæc inter *Cyprianum* & *Stephanum* controversia Sententiam *Launojus* iterum varia notavit, quæ hic observasse, est *Bellarminus* refutasse, Dicit in laudatâ hætenus non semel ad *Carolus* Magistrum Epistola, quam paulò ante ob argumentum ejus dixi *Augustinianam*, & verè quidem, *Augustinum* in libris contra *Donatistas* editis iterandi Baptismi controversiam pertractare copiosissimè, & hujus decisionem Romano Pontifici ut supremo vel ultimo Judici non transcribere, cum transcribendi se offerat occasio, quæ non possit se non offerre, ubi sæpissimè de Baptismo non iterando sermonem instituerit. Deinde, *Augustinum* nec *Stephani* Papæ Epistolam, quæ ad *Africanos* missa est, referre, nec ullum Epistolæ fragmentum *Donatistis* tanquam certæ Disciplinae fundamentum objicere, obiecturum sine dubio, si *Antistiti* Romano indeficientis iudicii privilegium inesse censuisset. Porrò, *Augustinum* in libris de Baptismo contra *Donatistas* sexto & septimo singulas eorum, qui *Concilio* *Carthaginensi* interfuerunt, Sententias expendere & confutare, sed ubique altum esse de *Stephano* Papâ silentium, tantum abesse, ut *Stephani* Epistolam stylo decretorio exaratam aut illi *Concilio*, aut uni è *Patribus* *Concilii* opponat; & hoc certum esse indicium, ab *Augustino* habitum non fuisse *Stephani* Decretum tale, quale ad terminandam quæstionem citra erroris periculum sufficeret. Præter ea duo esse *Augustini* loca, quæ si contendantur inter se & cum iis, quæ *Cyprianus* de Baptismo *Marcionis* contra *Stephanum* scribit, *Stephano* apud *Augustinum* non errandi privilegium detrahere. Prior locus ex libro de unico Baptismo proxime citatus est, posterior autem sic habet: Si Evangelicis verbis in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti *Marcion* Baptismum consecravit, integrum erat Sacramentum, quamvis ejus fides sub eisdem verbis aliud opinantis, quam *Catholica Veritas* docet, non esset integra, sed fabulosis falsitatibus inquinata. *Launojus* in collatione utriusque testimonii hujus notat, *Augustinum*, dum in priori loco ait, *Stephanum* Christi Baptismum in nullo iterandum esse censuisse, non falli, id ipsum enim conceptis verbis in fragmento Epistolæ *Stephani* apud *Cyprianum* in ad *Pompejum* Epistolâ sæpius citatâ tradi, & hoc *Eusebium* insuper confirmare, certumque hinc atque indubitatum esse id, quod de *Stephano* *Augustinus* observat, Eum in nullo eorum, qui ab hæreticis fuerint baptizati, iterandum esse Baptismum censuisse; in posteriori autem loco *Augustinum* significasse, collatum à *Marcione* Baptismum valere, si Verbis Evangelicis in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti consecretur, non valere, si non ita consecretur, & sic *Augustini* iudicio erravisse *Stephanum* *Marcionis* Baptismum recipiendo, si verbis illis Evangelicis non consecretur. Num verò *Marcion* hoc modo Baptismum consecraverit, quærendum esse de *Cypriano*, qui *Stephani* Epistolam vidit & duabus aliis confutavit, ex quâ juxta *Cypriani* citationem duo hæc manifestè colligi, unum, quod *Marcion* non baptizaverit in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti, sed in nomine *Jesu Christi*; alterum, quod *Stephanus* collatum sic à *Marcione* Baptismum receperit: *Cyprianum* contra pugnare, rejiciendum esse collatum in nomine *Jesu Christi* Baptismum, nisi, qui susceperit, *Judæus* fuerit, & baptizandos esse in plenâ & adunatâ Trinitate gentiles; & hinc graviter insectari *Marcionem*, quod Trinitatem non teneat, cujus Sacramento gentes baptizentur, atque idè etiam reprehendere *Stephanum*, quod collatum à *Marcione* in nomine *Jesu Christi* Baptismum admiserit, imò *Augustinum* quoque Baptismum hunc indefensum relinquere, quem *Stephanus* tamen admiserat. Addit his *Launojus*: Quapropter nemini mirum videri debet, Doctorem Sanctum Romano Pontifici indeficientis iudicii privilegium adscribere nunquam,

M *

nec

Cof. Men-
doza ad
Concil. II.
lib. L. I.
c. 2. p. 21.

L. 1. c. 16.

mox ab
init.Histor.
Eccles. 7.
cap. 2.

nec illum pro supremo vel ultimo Controversiarum Fidei Iudice habere, quippe talis Index nusquam errare debet, ut Stephanum hæc in re errasse Augustinus significat, consentiens, Baptismum, qui verbis Evangelicis in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti non consecratur, cassum esse & irritum, contra quam Stephanus in Epistola ad Africanos decreverat. Plura non addo, ibidem prolixius legenda, cum hæc sufficere possint ad responsum Bellarmini elidendum & eludendum.

CAPVT DECIMVM SEXTVM & seqq.

DE

Potestate Romani Pontificis Legislativâ.

Hanc ut adferat Bellarminus, plura iterum ex Sacris colligit, quæ tamen Examini subjecta nihil ad rem propositam facere videntur. Ex eorum numero tria sunt, quæ Augustini vindicias desiderant, ne quid contra Veritatem orthodoxam scripsisse videatur. *Primum*, sed apud Bellarminum ordine *quintum*, nicitur autoritate Legis Apostolicæ in Synodo Hierosolymitanâ promulgatæ, circa cujus illustrationem Bellarminus inter alia Augustinum quoque adducit, qui talem posuit alicubi Quæstionem, An viator victus necessitate famis, si nihil uspiam invenerit, nisi cibum in Idolio positum, ubi nullus alius est hominum, fame potius mori debeat, quam illum sumere cibum? Respondens: *Aut certum est, esse idolorum, aut certum est, non esse, aut ignoratur. Si certum est esse, melius Christianâ virtute respuitur; si autem vel non esse scitur, vel ignoratur, sine ullo Conscientiæ scrupulo in usum necessitatis adsumitur.* Notat ad hoc Augustini responsum Bellarminus: *At in isto casu proposito ab Augustino nullum locum habebat scandalum, & tamen judicavit Augustinus, melius esse ab immolatis abstinere, cujus rei nulla ratio reddi posse videtur, nisi autoritas præcepti Apostolici.* Num Bellarminus hæc ratione potestatem Romani Pontificis Legislativam sufficienter demonstraverit, judicet æquus Lector judicandi peritus. Augustini Sententiam in casu proposito quod attinet, de eâ non ita pridem Scriptor quidam hunc in modum censuit: *Salvâ auctoritate magni Patris non constare videtur Ratio, cur Christianum esurientem oporteat potius morti se victimam dare, quam ab ejusmodi victimâ Idolis immolatâ temporare. Cum enim sit Christianus, non edit Idoli reverentiâ; cum se solus in solitudine, non habet illic infirmos fratres, quos offendat. Neque communicat cum Dæmonibus, cum ibi nullum agitur Sacrum; multo minus exponit infidelibus suam libertatem condemnandam & blasphemandam, cum ex hypothesi in solitudine nulli adsint.* Non præter rem hæc esse scripta, inde constat, quia alibi Augustinum aliter de hisce talibus scripsisse legimus, ubi in genere de Veteris Testamenti legibus ceremoniaris & idè temporalibus tantum, cujus generis hanc quoq; Legem Apostolico-Synodicam fuisse plerique Interpretum & communiter statuunt, suam expromere voluit Sententiam, hunc in modum scribens: *Cur mihi non liceat dicere, Apostolum Paulum & alios recte Fidei Christianos tunc vetera illa Sacramenta paululum observando commendare veraciter debuisse, ne putarentur illa Prophetica Significationis observationes à Patribus piissimis custodite, tanquam Sacrilegia Diaboli, à posteris detestanda? Tam enim, cum venisset Fides, (alibi legitur dies) quæ prius illis observationibus præannuntiata, post mortem & resurrectionem Domini revelata est, amiserant tanquam vitam officii sui. Verum tamen sicut corpora defunctorum, officii necessariorum deducenda erant quodammodo ad Sepulturam, nec simulatè, sed religiose, non autem desideranda continuo, vel inimicorum obreccationibus tanquam morsibus canum præjicienda. Proinde nunc quisquis Christianorum, quamvis sit ex Judæis, similiter ea celebrare voluerit, tanquam sopitos cineres eruens, non erit pius ductor, vel bajulus corporis, sed impius Sepultura violator.* Alibi in specie ad hanc Legem Synodicam sequentia observavit: *In Actibus Apostolorum hoc lege præceptum est ab Apostolis, ut abstinerent gentes tantum à fornicatione, & ab immolatis, & Sanguine. Hoc etsi tunc Apostoli præceperunt, elegisse mihi videntur pro tempore rem facilem & nequaquam observantibus onerosam, in qua cum Israelitis etiam gentes, propter angularem illum lapidem duos parietes in se condentem, aliquid communiter observarent, simul & admonerent; in ipsâ Noë Arcâ, quando Deus hoc jussit, Ecclesiam omnium gentium fuisse præfiguratam, cujus facti prophætia gentibus jam ad Fidem accedentibus impleri incipiebat. Transactio autem illo tempore, quo illi duo parietes, unus ex Circumcisione, alter ex præputio venientes, quamvis in angu-*

Act. 15.

Epist. 154.
ad Publicolam,Heidegus.
de libert.
Christ. c.
12. p. 258.Epist. 19.
ad Hieron.Lib. 32.
contra
Faust.
cap. 13.

lari Lapide concordarent, tamen suis quibusdam proprietatibus eminebant distinctius; & ubi Ecclesia gentium talis effecta est, ut in ea nullus Israelita carnalis adpareat, quis jam hoc Christianus observat? Et qui forte pauci adhuc tangere ista formidant, à cæteris irridentur, ita omnium animos in hac re tenuit illa Veritatis sententia: Non quod intrat in os vestrum, vos coinquinat, sed quod exit, nullam cibi naturam, quam Societas admittit humana, sed qua iniquitas committit peccata, condemnans. Ubi quod Augustinus de unâ parte hujus Synodicæ Legis monuit, per Exemplum illustrans rem, de cæteris etiam extra omne dubium voluit intellectum. Quia verò maximum in hac Lege scrupulum facit mentio *Scortationis*, quæ cæteris ceremonialibus & temporariis fuit conjuncta, si tamen ad unum idemque genus Legum referuntur, hinc et si non omnibus, non tamen planè nullis placet *Heinsii* Sententia, quâ per *πρωτεύων* intelligi debere existimat *πρωτεύων* *δουλεύων*, (adjutus aliquo *Athanasii* testimonio) id est, *Victimam, quam Meretricia mercede paratam Veneri offerebant, in Veteri etiam Testamento sevrè interdicitam*, cum si hæc admittatur Explicatio, omnis, quæ hic adparet difficultas, cedere videatur, de quo Lector eruditus, quâ pollet judicandi libertate, videat.

Vid. D. Quistorp. ad h. loc. conf. Selden, de Jure, lib. ult. cap. ult.

Sequuntur alia duo Scripturæ loca, in quorum tractatione Bellarminus aliquam Augustini facit mentionem, ut Lectori incauto per fraudem non adeò piam facilius imponat, ac Lemma præscriptum eò magis commendet. De priori quidem, qui de Potestate sublimiori à Deo ordinatâ agit, aliàs erit agendi Locus, ubi de Clericorum Exemptione à civili potestate tractabitur; illo nunc tantum observato, ad Quæstionis statum nihil pertinere, sive per Conscientiam, cujus respectu Paulus debitam à subditis requirit obedientiam, cum *Chrysofomo* & cæteris Patribus Græcis intelligatur *conscientia Beneficiorum*, vel cum Augustino, *Ambrosio*, *Beda*, *Anselmo* & aliis *Conscientia peccati*, id est, ut *Fromondus* novissimè hanc explicavit Sententiam, ut *pura coram Deo servetur Conscientia*, & ut antehoc *Seculum Catharinus* ad hoc Pauli Oraculum notavit, *quia id justum esse Conscientia dicitur, agnoscens in hoc Dei Providentiam & ordinationem, contra quam agere Scelus est & quam-maximum*. Utrobique enim, sive hæc sive illa locum habeat Explicatio, nihil ad Potestatem Legislativam Romani Pontificis confertur, cum neque *Chrysofomus* ibi, neque Augustinus hic, ut alios nunc taceam, ejus ullam fecerit mentionem, aut de potestate Spirituali vel Ecclesiasticâ Apostolum intellexerit, de quo infra pluribus. Sed & posterior locus de *Virgâ Pauli*, quam Corinthus est minatus, nullum in hac Quæstione locum habet, non agens de Virgâ legali, sed punitivâ, ut ipse Bellarminus ex Augustino agnovit, eoque ipso Responsum sufficiens suppeditavit. Quæ enim præterea de Virgâ Christi tanquam Regis Ecclesiæ è *Plalterio* adduxit, addens, eam à Christo Episcopis esse concessam, Augustini iterum autoritate abusus, si de Legali intelligat, ipsum sibi contrarium habet Christum, qui Apostolis mandatum evangelizandi commendans, non novas leges ferendi concessit potestatem, sed in commissis expressè dedit, *ut doceant servare omnia, quæcumque mandavit ipse*, tanquam supremus Legislator, hoc ipso inter reservata ponens, quod plerique Doctores Romani suo Pontifici non sine detractatione autoritatis soli Christo tanquam Ecclesiæ Regi & Capiti debitæ tribuere non verentur. Quæ de cætero quoad traditionem Patrum de Legibus Ecclesiasticis ex Augustino, in specie de lege Jejunii & ordine sumendi Eucharistiam, adducit Bellarminus, quia inferioris quoque suum habebunt locum, eò etiam servantur, ne idem bis cum fastidio Lectoris tractare cogamur; id tantum in genere monentes, non omnem ab Evangelicis Doctoribus denegari Ecclesiæ tanquam Christi Regis sponstæ potestatem Legislativam, sed concedi omninò aliquam, verum à potestate, quæ Soli Christo adscribitur, non unâ ratione diversam, cum Leges ab eo profectæ specialiter, absolute, simpliciter, directè, ab Ecclesiâ autem boni ordinis ergò provenientes generaliter, hypotheticè seu conditionaliter & indirectè obligent & adstringant, quæ tamen potestas Legislativa tam non propria est Pontifici Romano, quam aliis hic & ibi Episcopis separatim consideratis, quorum nulli de Jure Divino absque consensu Ecclesiæ, in primis autem Christiani Magistratûs præscitu alias præter Leges Divinas ferre licitum est & concessum; quamvis, hoc iterum non obstante, videamus Ecclesiam tot legum humanarum noviter inventarum jugo premi, ut omni jure liceat repetere querelam, quam suo jam tempore, ex quo plurima malum hoc sumfit augmenta, Augustinus superindè instituit, contra importunos Legumlatores sequentem

Rom. 13.

1. Epist. 4.

Math. 23.

in mo-

Epist. 119.
ad Jan.
cap. 19.

in modum scribens : *Ipsam Religionem, quam paucissimis & manifestissimis celebrationum Sacramentis Misericordia Dei liberam esse voluit, servilibus premunt oneribus, ut tolerabilior sit conditio Judæorum, qui etiamsi tempus libertatis (Evangelicæ) non agnoverint, legalibus tamen sarcinis, non humanis presumptionibus subjiciuntur*, quæ tamen ultima cum aliquo Salis grano intelligi debere sciunt, quibus Judæorum Sacra minimè Sacra è Synagogâ *Buxorfi* Judaicâ propriisque Eorum Scriptis non sunt ignota. Bellarminus quidem contra hoc testimonium excipit, non conqueri Augustinum de ritibus à Pontifice Romano institutis, sed de consuetudinibus quibusdam particularibus Vulgi, quæ paulatim Legis vim obtineant, & quando nimis crescunt, Episcoporum auctoritate tolli & abrogari debent, hæc antecedentia Augustini verba ex laudatâ ad Januariam Epistolâ adducens : *Omnia, quæ neque Sanctarum Scripturarum auctoritatibus continentur, neque in Conciliis Episcoporum statuta inveniuntur, nec consuetudine universalis Ecclesiæ roborata sunt, sed diversis diversorum locorum moribus innumerabiliter variantur, ita ut vix aut omnino nunquam inveniri possint cause, quas in eis instituendis homines secuti sunt, ubi facultas tribuitur, sine ulla dubitatione rescanda existimo. Quamvis enim neque hoc inveniri possit, quomodo contra Fidem sint, ipsam tamen religionem &c.* Ubi supra operâ fecisset præteritum Bellarminus, si in his Augustini verbis auctoritati scripturarum, Conciliorum Episcopaliû & universalis Ecclesiæ auctoritatem Pontificis Romani in ferendis Legibus obligatoriis junctam ostendere potuisset, utpote quod non leve fuisset pro Lemmatis præscripti demonstratione argumentum, sicut è contrario silentium Augustini pro singulari inservit documento, Eum in Pontifice Romano potestatem hanc legislativam nullo planè modo agnovisse, cujus etiam querela in genere de quibusvis legibus & consuetudinibus contra libertatem Evangelicam institutis concepta ad omnes in specie pertinet, undecunque etiam trahant originem, quibus plebs Christiana indebitè oneratur, cujus generis etiam antehac fuisse Leges Pharisæicas, è gravi Elencho Christi scimus. Nunc accedat adhuc definitio peccati Augustiniana, quam Bellarminus inter cætera Patrum testimonia contra potestatem Romani Pontificis legislativam sibi met ipsi objicit, quæ peccatum dicitur *vel dictum, vel factum, vel concupitum contra Legem Dei æternam*, undè sequi videtur, transgressionem legis humanæ non esse peccatum, videlicet juxta limitationem supra expositam, specialiter, absolute, simpliciter, directè, sed tantùm generaliter, hypotheticè seu conditionaliter & indirectè, si modò Lex humana Divinæ non sit contraria, sed cum eâ consentiens, & ab eâ tanquam fonte derivata, & ad eam manu quasi ducens, genuina ejus proles atque Surculus. Etsi enim Bellarminus evadere se hujus argumenti vim posse existimat per distinctionem vel potius oppositionem Legis positivæ & æternæ, de hac non illâ Augustinum intelligens, non tamen evadit, dum opponit non opponenda, sed sensus Legis Divinæ subordinatos; Legis inquam Divinæ, quæ æterna dicitur ab auctore, positiva autem idè, quia in tempore hominibus data & Revelata fuit, ut non negemus, positivam Dei legem cum aliquâ ad Legem Dei æternam distinctione dici eam, quæ non naturâ, sed solâ positione liberrimâque Dei voluntate homines obligat, non obligatura, si Deus Legislator summus eas hominibus non expresse proposuisset, quales non tantum inter præcepta, quæ dicuntur moralia, sed & præprimis Cereimonialia & forensia inveniuntur, quas tamen ipsas etiam Deus Legislator olim tam severè populo injunxit, ut prævaricatoribus penas fuerit minatus, quæ locum non habuissent, nisi transgressionibus illæ peccatorum nomine venissent, quod contra Bellarmini exceptionem observasse satis erit; qui ex superabundanti illud quoque interrogandus est, annon peccati loco habeat, si quid fiat contra Leges, quas communiter dicunt Ecclesiasticas, quibus Laicorum conscientia nimium quantum premi & durissimè onerari solent, quo in casu æque, ac si contra Legem Dei æternam sit peccatum, & quidem multò rigorosius, ut constat, pœnæ variarum Satisfactionum vel satis-passionum injunguntur, non injungendæ, nisi & humanarum legum transgressores agnoscerentur esse peccatores, id quod ipse Bellarminus iterùm contra semetipsum facteri coactus fuit, scribens : *Omnis Lex justa sive à Deo, sive ab homine detur, ab æternâ Deilege derivatur* : Id sicut de lege justâ Evangelico-Christianam libertatem non supprimentem verum esse concedimus, secundum ea, quæ jam superindè monita sunt; ita an de Legibus quoque, quibus Ecclesia Romanensis superbit, verum sit, non immeritò nec sine gravi causâ hætenus ab Evangelicis fuit dubitatum, imò ex summâ necessitate, ne gravi hoc & intolerabili jugo planè opprimantur, in omnia alia itum.

L. 22 con-
tra Faust.
cap. 27.

CAPVT VIGESIMVM QVARTVM
ET QVINTVM,

DE

Jurisdictione Episcopali dependente à Romano Pontifice.

AD utrumque hoc Caput multa iterum observavit contra Bellarminum Sorbonista *Launojus*, in prolixissima Adsertione Inquisitionis in Privilegium *Sammedardense*, per partes & accuratissime examinans, quæcunque Bellarminus ad demonstrandam Jurisdictionis Episcopalis à Pontifice Romano dependentiam tam è Sacris, quam orthodoxorum Patrum Scriptis collegit, quibusque contradicentium argumentis facere fatiscit conatus. Nostrium & hic erit, ea tantum attendere, quorum causâ Augustinus pro teste adducitur, ab allegatione falsâ vindicandus. Occurrit autem Augustini mentio in primo statim argumento, quo Bellarminus Episcopalem à Papâ dependentiam probare contendit, ita scribens: *Legimus, quod, cum Moses non solus posset regere totum populum, Deus jussit adesse septuaginta Seniores & auferens de Spiritu Moysi dedit illis, ut unâ cum Mose populum regerent. Vbi notandum cum Augustino, istam ablationem Spiritus à Mose non significare diminutionem Spiritus in Mose, quia tunc nihil profuisset Moysi habere adjuutores, si ipse propterea debiliior factus esset; sed derivationem virtutis (Spiritus) Seniorum à Moysi virtute, (Spiritu.) Voluit enim Deus ostendere, in Mose totam auctoritatem residere, alios autem, si quam habent, habere à Mose. Constat autem, Pontificem in Ecclesiâ cum habere locum, quem habuit Moses in populo Iudaorum.* Launojus ut hujus argumenti vim falsâ Augustini allegatione nixam ostenderet esse nullam, præter ipsa Sacri Sextus, verba etiam ipsius Augustini adducit, ut fraus Bellarminieo apertior fiat, quæ ita habent: *Pleriq; Interpretes Latini non, ut in Græco est, transtulerunt, & fecerunt Sensum laboriosum ad intelligendum. Putari enim potest, de Spiritu ipsius hominis esse dictum, quo humana Natura completur corpore adjuncto, quæ constat ex corpore & Spiritu, quem animam dicunt. Posset etiam, sicut alii sunt interpretati, Spiritus Dei in eo intelligi, qui fit etiam noster, qui Dei est, cum accepimus eum. Nunc autem cum scriptum sit, de Spiritu, qui est super te, nec dictum sit, de Spiritu tuo, faciliior est absolutio. Questionis, quia intelligimus, nihil aliud Deum significare voluisse, nisi ex eodem Spiritu Gratia illos quoque adiutorium habituros, ex quo habebat Moses, ut & isti haberent, quantum Deus vellet, non ut idèd Moses haberet minus. Ad utrumque, videlicet & ipsum Historiæ Textum, & Augustini Explicationem contra Bellarminum sequentia notat Launojus: *Numerorum locus, si quid in hac materiâ concludit, adversus Bellarminum concludit, qui capite tertio & vigesimo antecedente, docet, Apostolos omnem à Christo accepisse Jurisdictionem. Nam locus ille, si simpliciter attendatur, in Apostolos æque ac Apostolorum Successores Episcopos flectetur. Præterea confirmanda Bellarmini Sententiæ inopportuna est. Nam Moses, quem Romani Pontificis figuram esse contendit, septuaginta Senioribus de suo Spiritu non accommodat, sed Deus ipse, qui Senioribus his de Spiritu Moysi accommodat; quo ex capite locus Numerorum Bellarmini Sententiæ nocet, tantum abest, ut proficit. Augustinus loci hujus interpretationes duas adfert, alteram, quæ in vulgatâ retinetur Editione, & Bellarmino, ut vidimus, malè successit; alteram, quæ, ut ex verborum serie constat, Bellarmini Sententiæ evertit. Seniorum virtus (Spiritus) propriè à Mose non derivatur, sed virtus (Spiritus) omninò similis virtuti Moysi à Deo illis concessa est. Hæc Ille satis clarè ad Textus Sacri & augusti Doctoris mentem, cui si adjungantur, quæ similem ferè in modum Theodoretus ad hunc notavit locum, nihil omninò ad legitimum ejus intellectum poterit desiderari. Ex superabundanti tantum addo *Saliani* Expositionem, quæ & nuperus Scripturæ Interpres *Carrerus* suam fecit: *Accipiam de Spiritu meo, quem dedi tibi. Non ex rivulo tuo, sed ex fonte suo Spiritum Propheticum dedi tibi. Dabo & eis, ut eadem instructi gratia plures portetis, quod tu portabas unus.* Notat, hanc etiam esse *Cypriani* super hoc testimonio Sententiæ. Accommodatissime etiam *Novarinus* in Mose Expensio ad hunc locum ex *Damiano* observat: *Notandum, quod non ait Auseres de Spiritu tuo, tradesque eis; sed potius, Auferam & tradam, ut profectò ostenderet, quia non homo homini Spiritum Sanctum tradit, sed solus ipse est, qui prout vult, Gratiæ suæ dona distribuit. Piura ex aliis idem Novarinus ibidem huc pertinentia collegit, quibus etiam similia apud *Cornelium Lapidensem*, *Bonfrerium*, *Esthium* leguntur, à Bellarmini Scopoplane aliena, imò contra Ejus explicationem non parum intervientia, ut adeò à suis dome-***

pag. 773.
& seqq.

Num. 11.

Quæst. 18.
in i. Num.

domesticis videatur omnino desertus. Nunc quod attinet illud Augustini testimonium, quod ex Commentario Ejus in Psalmum quadragesimum & quintum juxta Ebræos sibi ipsi objicit, non habens, quod ad illud convenienter respondeat, quia de eo jam supra sub initium hujus Controversiæ de Romano Pontifice ex ipsius Bellarmini in Psalterium Commentario aliquid est dictum, ulteriori labore nos jubet superfedere.

LIBRI QUINTI,
DE

POTESTATE ROMANI PONTIFICIS TEMPORALI,

CAPUT OCTAVVM ET NONVM,

in quibus de
Exemplis agitur.

Quæ Bellarminus post Quæstionis formationem per capita quatuor priora tractat, ostendens, *Papam non esse Dominum totius Mundi, veletiam totius in eo orbis Christiani, neque Eum habere ullam Jurisdictionem merè temporalem jure Divino directæ,* cum prolixissimâ refutatione eorum, quæ hujus Potestatis directæ assertores non sine multorum adplausu urgere solent; ita ab Evangelicis acceptantur, ut vellent, Eum in posterioribus eodem Zelo contra indirectam quoque in temporalibus potestatem continuasse. Et quidem Bellarminus refutatione illius, nimirum directæ, & assertionem hujus videlicet indirectæ potestatis, utut mediam adeoque tutissimam sibi viam elegerit visus est, ut neque in excessu, neque in defectu peccaret, sed cunctis ad minimum inter Papistas moderatioribus placere posset; effugere tamen non potuit, quo minus à domesticis iterum suis, Romanensibus partim, partim Gallis, diverso scilicet non Dei, sed Seculi Genio ductis, pro diversâ ratione Status utriusque, non autem *statu Rationis*, & insigniter quidem vapularet. Certè Romanensis Aula Sectatores ægerime in Bellarmino tulerunt, quod ab Eorum Sententiâ discesserit, qui ante ipsum tanto labore directam quoque Potestatem Papæ adscriperunt, quorum aliquos ipse Bellarminus sub initium libri hujus quinti nominatenus expressit; ideoque in eo toti fuerunt, ut opera Ejus inhiberentur infererenturque Catalogo Voluminum proscriptorum, donec, quæ in eis forent damnosa, egeri possent, Fulgatto & Hieronymo Mercuriali, Vitæ Ejus Descriptores, super eo graviter lamentantibus. Neque melior Sors eidem obrigit in Curia Parisiensi, si fides adhibenda est post *Thuanum* Continuatori Ejus *Grammondo*, primo statim Historiarum libro ad annum hujus Seculi decimum narranti, præter *Marianæ* de Regis Institutione librum & *Anti-Coronem*, damnatum quoque esse *Parlamenti Lutetiani* placito Bellarmini contra *Barclaium* de potestate Summi Pontificis librum, de quo Ipse Fulgatto recentente testatus est, se in eo non aliam exhibere doctrinam, quam ante in libris *Controversiarum*, quinto nominatim docuerat. Quamvis autem, sicut citati Vitæ Ejus Scriptores notanter addunt, & Romæ sequentibus Annis libro huic Bellarmini honor redditus videri potuit, si modò potuit, per subsecutam ejus ex Indice prohibitorum expunctionem, & *Grammondus* etiam præter alios illud in specie moneat, intercessisse *Parisiis* Romane Sedis nuntium, ac obtinuisse à Rege, ut habitâ fuerit in suspensio Sententiæ; bene tamen de hoc ad Bullam Pacis Germanicæ abrogatricem minime Innocentianam, sed nocentissimam *Hoorbeekius*, non ita pridem monuit, factum hoc esse, vel potius non factum, id est, intermissum esse, non quod res dubia esset, verum quia Cardinalis libri author erat, idque facilius propter Regis minoræ aetatem sub Regimine Matris indultum, ut negotium deferretur ad Papale Consistorium; mansisse tamen inde, ut pro diverso hominum judicio de illo Bellarmini libro & disputatione, aliter quam Bellarminus & Jesuitæ vulgò sentientes adpellantur Catholici Regales, alii ex adverso hæretici statûs. Addit Idem, ubi insequente Anno Jesuitarum in Galliam & Scholas reductio fuit concessa, factum id esse hæc cum conditione, ut præter alias Veritates huic quoque subscriberent, quod *Papa nullam temporalem supra Reges habeat potestatem, & quod non possit illos per Excommunicationem privare regnis & Statibus suis*; quam veritatem ante paucos annos occasione Disputationis ejusdam Jesui-

Conf. D.
Höpf.
Saxon. Ev.
ang. p. 256
D. Dannh.
Hodom.
Pag. 643.

vid. Lanf.
Consult.
orat. c.
Hisp. pag.
m. 372.

pag. 261.

Jesuiticæ Facultatis Theologica Parisiensis certis quibusdam thesibus comprehensam iteratò confirmavit, inter quas duæ priores huc pertinentes sunt, *Prima*, non esse doctrinam Facultatis, summum Pontificem aliquam in temporalia Regis Christianissimi auctoritatem habere, imò obtinisse Facultatem eius etiam, qui indirectam (NB.) tantummodo esse voluerunt illam auctoritatem. *Secunda*, esse doctrinam Facultatis, quod Rex Christianissimus nullum omninò agnoscat nec habeat in temporalibus superiorum præter DEUM, eamque esse antiquam Doctrinam, à quâ nunquam sit recessura. Quæ verba nuper à me in *Vindiciis Evangelico-Thomisticis* ex Carrierii Adpendice ad Historiam Pontificum Romanorum Chronologicam citata hic quoque legi non impar est, præpomis, quia *Launojus* etiam tempore eodem legi eadem voluit in ad Ludovicum Marefium Epistolâ contra *Vincentium Baronem* Apologeticâ, quæ ultimum in sexta Epistolarum parte occupat locum. Nunc præter ea, quæ in citatis modò Vindiciis ad præsens Institutum pertinentia ex variis adversariæ partis adduxi Authoribus, hic non repetenda, illud in specie meretur observationem, quod Sorbonicæ Parisiensis in hisce thesibus expressè scribunt, esse Doctrinam hanc non novam, sed antiquam. Id ut Lectori hujus etiam Veritatis historicæ aliquam desideranti cognitionem fiat manifestum, lubet duo tantum Exempla in medium proferre, ex quibus constabit, verè à Sorbonæ Doctoribus ad Antiquitatem hujus doctrinæ provocatum fuisse. Suppeditabit ea Author in Galliâ maximi hodiè nominis & æstimmii, *Petrus de Marca*, Archiepiscopus non ita pridem Parisiensis, cujus rarum opus *de Sacerdotii & Imperii Concordiâ* paucos ante Annos insigni cum augmento recusum fuit. Unum noni Seculi tempora sinit, inque eo discordiam, quæ sub Ludovico Imperatore Pio & Francorum Rege, inter Pontificem Gregorium hujus nominis quartum & Galliæ Episcopos ob regni divisionem agitabatur, quam ubi laudatus Scriptor per aliquas circumstantias exposuit, hæc multâ cum observatione subnectit: *Regni Episcopis & Proceribus Gallicanis eam jedisse Sententiam, Romano Pontifici non esse liberum, ut se divisionibus regni corrigendis, id est, rebus secularibus immisceat, eaque de causa Regem, aut Episcopos, vel Proceres illi consentientes Excommunicationibus plectat, prætextu Perjurii aut Bellorum, quæ inde sequuntur. Si quæ Censura eam ob causam fuerit lata, nullas habituram vires, Regem & subditos illi non obtemperaturos.* Alterum ex initio Seculi post decimum tertii desumitur, quo grande dissidium inter Papam Bonifacium hujus nominis Octavum, & Philippum Galliæ Regem cognomento Pulchrum exarsit, Illo subjectionem in spiritualibus & temporalibus urgente, literis ad regem directis singularem Fastum exhibentibus, Hoc autem *Fatuitatis* convitio (ut *Marca* expressè scribit) in Bonifacium conjecto, omnem in temporalibus potestatem ei denegante, ut ex ipsis utriusque literis videre est, quas laudatus *Charriere* in citatâ ad Historiam Romanorum Pontificum Chronologicam Adpendice ex *Charrono* & aliis Scriptoribus Historicis verbis tenens adducit, & Archiepiscopus, quem dixi, Parisiensis, in Recensione hujus litis Epistolice, ad *Spondanum* Baronii Continuatoem & fidem Manuscriptorum Codicum provocans, tanquam genuinas contra quorundam dubitationem & suspectam inficiationem non obscure admittit. Placuit hæc in antecessum præmittere securæ perbrevis de Quæstione per Bellarminum propositâ tractationi, ut, quia Bellarminus ad demonstrandam Romani Pontificis potestatem in temporalibus non directam, sed tantummodò indirectam nullis Augustini vel aliorum Ecclesiæ Patrum testimoniis munire se potuit, ostendatur, posterioribus etiam Seculis non agnitam fuisse eam, præsertim in Galliæ regno, quod Christianissimum, & cujus rex filius Ecclesiæ primogenitus audit, & de quorum utroque laudatus *Marca* sub initium sui de Sacerdotii & Imperii Concordiâ operis scripsit, *Ecclesiæ Gallicana libertatem eoprapriè nisi fundamento, ut supremam Apostolicæ Sedis auctoritatem & profiteatur, & omnibus colat officiis, idque postmodum in operis cursu non semel repetivit.*

Jam ut ad præscriptum Lemma utriusque capitis respiciamus, utrumque exhibet Exempla, prius quidem, ut indirectam potestatem probet, alterum verò & postremum, ut ostendat, non pugnare cum Verbo DEI, ut unus homo sit princeps Ecclesiasticus simul & politicus. Utrobique utitur Bellarminus, vel abutitur potius Augustini auctoritatè. Ibi quidem adducendo Exemplum Regis Ozii, ob invasum nefariè munus Sacerdotale per Pontificem summum Templo ejecti & regno privati, hoc exindè nectens argumentum: *Si propter lepram corporalem poterat olim*

N

Sacer-

NB.

pag. 142.

pag. 196.

lib. 4. cap. II. num. 6.

vid. Rainald. Ode. ricus, ad Annum 1302. num. 13.

Ibid. cap. 16. num. 4.

II. Chron. 26.

Sacerdos Regem judicare & Regno privare, quare id non poterit modo propter lepram spiritualem, id est, propter hæresin, quæ per Lepram significabatur, ut Augustinus docet. Hic autem in demonstrando Mosis Pontificatu iterum ad Augustini testimonium provocans, de Eo & Aarone scribens, *ambos fuisse summos Sacerdotes.* In genere præter ea, quæ antehæc non semel de Analogiâ utriusque Testamenti fuerunt adducta, notandum hic est, quod laudatus Præsul *Marca* in citato opere illustri observavit: *Non bene merentur de Romano Pontifice, neque de regibus Christianis, qui auctoritatem harum dignitatum in Ecclesiâ Christianâ ex Institutis metiuntur Judaicis.* Et quia in opere hocce suo multa Romanis Censoribus displicuerunt, ob quæ in *Expurgatorium* Indicem fuit relatum, idèò, ne quid liturâ dignum scripsisse videatur, Apologetico quodam libello, qui cum aliis ejusdem generis inter Prolegomena Editionis secundæ legitur, quo opus hocce suum Apostolicæ Sedis Censuræ submisit, hæc iisdem ferè verbis repetit, notanter addens: *Nulla potest in hoc quidem capite insitui comparatio inter Synagoga & Ecclesiam, quia, quæ apud illam erant permixta Jurisdictiones & confusa, apud hanc sunt discreta & omnino separata.* In specie, si Bellarminum utrobique in Augustini citatione fraudulentè egisse dico, nulla ei inferitur injuria. Et quidem ad prius Exemplum de *Oziâ* Rege ad personam Romani Pontificis adplicatum ita Augustinum adducit, ut videri possit, Eum hanc Pontificis Judaici cum Romano comparisonem adprobasse, cujus tamen testimonium ad comparisonem lepræ cum doctrinâ erroneâ tantum refertur, ubi simul illud notat: *Sacerdotium Iudeorum nemo verè fidelium dubitat figuram fuisse futuri regalis Sacerdotii, quod est in Ecclesiâ, quo consecrantur omnes ad corpus Christi, Sacerdotum summi & veri Principis pertinentes.* De cætero, si validum esse censet Bellarminus argumentum ab exemplo *Oziæ* regis per Sacerdotem remoti, ad demonstrandam Pontificis Romani potestatem in temporalibus etsi non omninò directam, tamen ad minimum *indirectam*, ut in hac comparatione quoad circumstantias multa occurrant disparia, quæ vim consequentiæ per Bellarminum factæ non parum possent infringere, si id jam primariò ageretur; non invalidum illud quoque agnosceret ad probandam Magistratûs ordinarii potestatem in spiritualibus indirectam, quod ab exemplo *Abjatharis* ob officio per Salomonem remoti duci potest, idèò, quia, Pinedâ judice, *nihil hic indignum egit Salomo adversus sacra, nec adversus Sacerdotium*, Theodoro & Procopio in testimonium adductis. Neque sincerius in posterioris Exempli per Augustini auctoritatem illustratione, si non aliquantò fraudulentius versatur Bellarminus, eam in citandis Augustini verbis omittens particulam, quâ tamen observatâ res in salvo est. Disputavit ibi prolixè augustus Doctor de summo Mosis & Aaronis Sacerdotio, an nimirum non huic solùm, sed & Ei debeat adscribi, idèò, quia in ejus inauguratione hic Sacra fecisse & sacrificasse legitur. Post multa hinc & inde, pro & contra, in utramque partem disputata, hæc inter alia ponit decisionis loco: *Ergo tunc ambo summi Sacerdotes erant, Moses & Aaron.* Ubi particula, *Tunc*, à Bellarmino non nisi fraudulentè omiſsa rem ita conficit, ut ab unius extraordinarii actûs exemplo ad ordinarii muneris perpetuitatem nulla planè vis consequentiæ superſit, id quod supra etiam iteratò sub initium hujus de Romano Pontifice Tractationis, occasione oraculi ex Psalmo post nonagesimum octavo vel juxta Ebræos nono fuit ostensum. Adde nunc duo ex Antiquitate loca non ubivis obvia, quæ non semel in hoc capite laudatus & potrò non semel laudandus Gallicæ Præsul *Marca* cum aliis suppeditavit. Unum est *Facundi Hermianensis* in Africanâ Provinciâ Episcopi, ex cujus pro defensione trium capitulorum Concilii Chalcedonensis ad Imperatorem Justinianum opere, quod ante hos quadraginta Annos primùm in Lucem publicam Parisiis edidit *Sirmondus*, hæc citavit verba huc quam maximè pertinentia: *Christi solius esse cum Sacerdotio regnum habere. Quoniam etsi quidam Reges in Ejus venturi figuram Sacerdotio sunt functi, tamen cum manifesta Lux veniret in Mundum, umbras removens futurorum, nulli alteri dedit, quod sibi singulare servavit; sed in diversis sua distribuens dona sic, quæ propria sunt Sacerdotii, Regibus interdixit. Quocirca quemadmodum (quomodo) Vir sapiens non profanum judicaret, hoc velle videri, quod solus est Christus? Invertat hæc Lector, quæ *Facundus* hic satis facundè, & ut *Marca* censet, graviter contra Cæsareo-Papatum urget, & adplicet contra Papo-Cæsarearum, vel juxta Bellarmini Lemma contra potestatem Romani Pontificis in temporalibus etsi *indirectam*, & mentem Authoris apertam satis habebit. Alterum est Nicolai Papæ hujus nominis primi, de quo in genere & in antecessum notanter monet, quod de Romanensis Eccle-*

lib. II.
Quæst.
Evang.
num. 40.
Quæst. 23.
in Levit.
lib. II. cap.
5, num. 6.

pag. 75.

in Salo-
mone, lib.
6. cap. 15,
num. 7.

lib. II.
cap. 6.
num. 5.

clesia privilegio nihil demi sit passus, addens, Eum vestigia Antecessorum premendo, Ibid. c. 12. num. 7. olim Sacerdotium cum Imperio conjunctum fuisse quidem & apud Regem illum Salem Melchisedecum & apud Caesares docere, sed veri Regis & Pontificis adventu factam fuisse & Dignitatum & Munerum divisionem, non verò subjectionem aut subordinationem, hæc Eius verba in specie adducens: Cum ad verum ventum est eundem Regem atque Sacerdotem, ultra sibi nec Imperator jura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium usurpavit; quoniam idem Mediator DEI & hominum, Homo Iesus Christus sic actibus propriis & Dignitatibus distinctis officia potestatis utriusq; discrevit, ut & Christiani Imperatores pro aeterna Vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum Imperialibus uterentur Legibus, quatenus spiritalis actio carnalibus distaret incursum, quæ verba ex Jure Canonico cum aliquibus intermixtis, additâ eorum contra Bozium vindicatione, in citatis paulò ante *Vindictis Evangelico-Thomisticis* quoque exhibui, eò meliùs notanda, quod jam octo Seculorum ætatem, suamque ex ore proferentis auctoritatem habere non est incomptum,

Hicce jam in chartam conjectis venit in manus septima Pars Epistolarum *Lannoji* noviter edita, in quarum unâ ad *Raimundum Formentinum*, Theologum icidem Parisinum, agitur contra *Svarexium* & *Becanum*, qui ut confirmant, posse Romanum Antistitem subditos à fidelitatis juramento regibus prestato liberare, Evangelii vel Christi ad Petrum verba adsumunt, Quodcumque solveris super terram, erit solutum etiam in Cælis. Sed vim verbis inferri, præter alia sequentibus etiam tribus Augustini testimoniis ixit demonstrarum *Lannojus*, exindè hic transferendis. Primum est è Concione secundâ de secundâ parte *Psalmi post centesimum primi*: De Cælo prospexerat Dominus, ut audiret gemitum compeditorum, ut solvat filios mortificatorum. Mortificantur illi, filii autem mortificatorum qui, nisi nos? Quomodo autem solvimur, nisi cum dicimus Ei, dirupisti vincula mea, Tibi sacrificabo hostiam laudis. Solvitur autem quisque à vinculis cupiditatum malarum, vel à nodis peccatorum suorum. Remissio peccatorum solutio est; quid enim prodesset Lazaro, quia processit de Monumento, nisi diceretur, solvite eum, & sinite abire. Ipse quidem (Christus) voce de Sepulchro suscitavit, ipse clamando animam reddidit, Ipse terrenam molem terreno sepulchro impositam vicit, & processit ille vincetus. Non ergò pedibus propriis, sed virtute producentis fit in corde pœnitentis. Cum audis, hominem pœnitere peccatorum suorum, jam revixit; cum audis, hominem confitendo proferre Conscientiam, jam de Sepulchro e ductus, sed nondum solutus est. Quomodo solvitur, à quibus solvitur? *Quæ solveritis*, inquit Christus, in terra, erunt soluta etiam in Cælo. Meritò per Ecclesiam dari solutio peccatorum potest, suscitari autem ipse mortuus non nisi intus clamante Domino potest. Secundum est è *Sermone octavo de Verbis Domini super Mattheum*: Sanctum Evangelium cum legeretur, audivimus exultasse Dominum JESUM in Spiritu, & dixisse, Confiteor tibi Pater &c. Et post alia, in quibus de duplici Confessione loquitur, subdit: Confitemur ergò sive laudantes DEUM, sive nosmet ipsos accusantes. Pia est utraque Confessio, sive cum te reprehendis, qui non es sine peccato, sive cum laudas illum, qui non potest habere peccatum. Si autem benè cogitemus, reprehensio tua laus ipsius est. Quare enim jam confiteris accusatione peccati tui? In accusatione tui ipsius quare confiteris, nisi quia vivus ex mortuo factus es? Scriptura quippè ait, à mortuo, quasi qui non sit, perit confessio. Si perit confessio à mortuo, vivit, qui confitetur; & si peccatum confitetur, utique revixit à Morte. Si peccati confessor revixit à Morte, quis eum suscitavit? Nullus mortuus est sui ipsius suscitator. Ille potuit suscitare, qui mortuâ carne mortuus non est. Etenim hoc suscitavit, quod fuerat mortuum. Ille suscitavit se, quia vivebat in se, in carne autem suscitandâ mortuus erat. Non enim Pater solus Filium suscitavit, de quo dictum est ab Apostolo, propter quod Eum DEUS exaltavit; sed etiam Dominus seipsum, id est, corpus suum. Unde dicit, solvite Templum hoc, & in triduo illud suscitabo. Mortuus autem est peccator, ille maximè, quem moles consuetudinis premit, quasi sepultus est Lazarus. Quisquis igitur malæ consuetudinis, malæ vitæ, terrenarum scilicet cupiditatum mole premitur, ita ut in illo jam sit factum, quod dicitur in *Psalmo* quodam miserabiliter: Dixit stultus in corde suo, non est DEUS, fit talis, de quali dictum est: A mortuo, velut qui non sit, perit confessio. Quis eum suscitavit, nisi qui lapide remoto clamavit, dicens, Lazare, prodi foras?

Quid est autem, foràs prodire, nisi quod occultum erat, foràs prodere? Qui confite-
tur, foràs prodit; foràs prodire non posset, nisi viveret; vivere non posset, nisi resu-
scitatus esset? Ergò in confessione sui accusatio est DEI laudatio. Dicit aliquis, quid
prodest Ecclesia confitenti, cui Dominus ait: *Quæ solveritis in terra, soluta erunt etiam
in Cælo?* Ipsum attende Lazarum. Cùm è vinculis prodit, jam vivebat confitendo,
sed nondum liber ambulabat, vinculis irretitus. Quid ergò facit Ecclesia, cui dictum,
Quæ solveritis, erunt soluta; nisi quod ait Dominus continuò ad discipulos, *solvite il-
lum, & finite abire?* *Tertium & ultimum est ex Homilia post vigesimam septimâ è numero
Homiliarum quinquaginta:* Est Pœnitentia gravior & luctuosior, in quâ propriè vocan-
tur in Ecclesia pœnitentes, etiam remoti à Sacramento Altaris participandi, ne accipi-
endo indignè, Judicium sibi manducant & bibant. Illa verò Pœnitentia est luctuosa.
Grave vulnus est, Adulterium fortè commissum est, fortè Homicidium, fortè Sacri-
legium aliquod. Gravis res, grave vulnus, lethale, mortiferum. Sed omnipotens Me-
dicus. Jam post suggestionem facti, & delectationem, & confessionem, & perpetratio-
nem mortuus quasi quatruiduanus putet. Sed nec ipsum deseruit Dominus, sed clama-
vit, Lazare, prodi foràs. Cessit Misericordiæ voci moles Sepulturæ, cessit Mors Vi-
ræ, cessit infernus superno, elevatus est Lazarus, processit de tumulo, & ligatus erat, sicut
sunt homines in confessione peccati agentes Pœnitentiam; jam processerunt à Morte,
Nam non confiterentur, nisi procederent. Ipsum confiteri est procedere ab oc-
culto & à tenebroso. Sed quid Dominus Ecclesiæ suæ? *Quæ solveritis,* inquit, *in
terra, erunt soluta etiam in Cælo.* Proindè Lazaro procedente, quia implevit Do-
minus Misericordiæ suæ bonum, perducere mortuum ad Confessionem, latentem,
putentem, jam cætera implet Ecclesiæ mysteria (vel, Ministeria,) solvite illum & finite
abire. *Launoji ad hæc tria Augustini loca sequens ibidem est glossa,* Sanctissimus Ecce-
siarum Magister Evangelii verba, *Quodcunque ligaveris, & quodcunque
solveris, in ligandis solvendisque criminibus definit, nec
ultra proferre cogitat.*

